

Varhaiskasvatushenkilöstön koulutuskartoitusraportti

Etelä-Kymenlaakso 1.11.2006

**Johanna Auranen, kehittämispäällikkö, Varhaiskasvatuk-
sen kehittämissyksikkö; Socom**

**Marjo Jauhiainen, projektikoordinaattori, EPM -hanke;
Socom/Nuorten palvelu ry.**

Tiina Kirvesniemi, kehittämissuunnittelija, Paapu; Socom

**Mari Johansson, sosionomi (AMK) opiskelija; Kymen-
laakson ammattikorkeakoulu**

Sisältö:

1. JOHDANTO	3
2. KARTOITUKSEEN OSALLISTUNEET	4
2.1 IKÄJAKAUMA	5
2.2 AMMATTIRYHMÄT	5
2.3 TYÖSUHTEEN LAATU	6
2.4 TYÖKOKEMUKSEN PITUUS	8
3. KARTOITUKSEEN OSALLISTUNEIDEN KOULUTUSTAUSTAT JA OPISKELU	10
3.1 KOULUTUSTAUSTAT	10
3.2 LISÄKOULUTUS	13
3.3 TÄMÄN HETKINEN OPISKELU	14
4. KOULUTUSTOIVEET	17
4.1 LASTENTARHANOPETTAJAT	18
4.2 LASTENHOITAJAT JA PÄIVÄHOITAJAT	20
4.3 PERHEPÄIVÄHOITAJAT	21
4.4 JOHTOHENKILÖSTÖ	22
5. KOULUTUKSEN PITUUS	23
6. KOULUTUKSEN KUSTANNUKSET	24
7. TOIVEET KOULUTUSPAIKKAKUNNASTA	26
8. TYÖNOHJAUS	27
9. YHTEENVETO	30
LIITTEET	

1. Johdanto

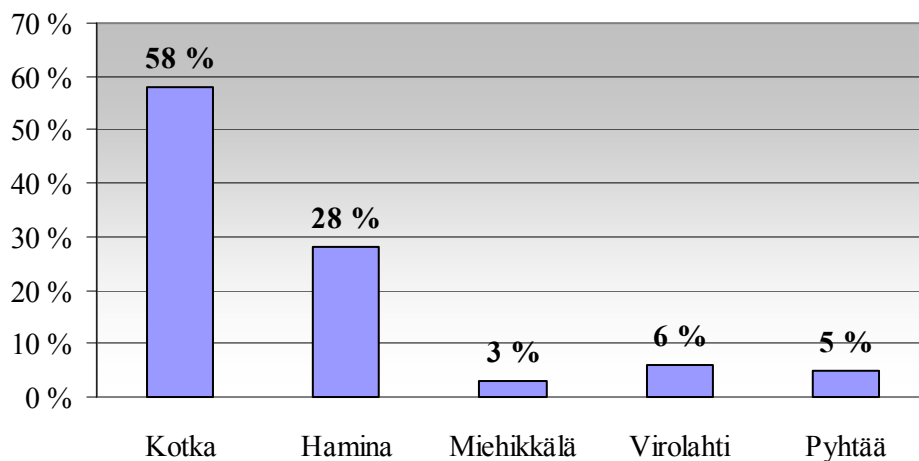
Koulutuskartoitus on suunnattu Etelä-Kymenlaakson päivähoidon yksiköiden varhaiskasvatushenkilöstölle ja sen tarkoituksena on selvittää koulutustarpeita tällä alueella. Kyselylomakkeet (liite 1) toimitettiin henkilöstölle päivähoidon esimiesten kautta. Kyselyyn vastasi 492 varhaiskasvatuksen työntekijää. Koulutuskartoituksen avulla pyritään suunnittelemaan alueen varhaiskasvattajien tarpeista nousevaa ja kohdennettua koulutusta.

Koulutuskartoitus liittyy Paapu -lapsen parhaaksi- hankkeen toimintaan Pohjois-Kymenlaaksossa. Hankkeeseen osallistuvat Kouvolan, Kuusankosken, Anjalankosken, Iitin, Jaalan, Valkealan, Elimäen sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton Kouvolan paikallisyhdistyksen päivähoidon ja varhaiskasvatuspalvelujen henkilöstö. Hanketta hallinnoi Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom ja rahoittajana toimii Terveystieteiden tutkimuskeskus. Hankkeessa keskitytään varhaisen havainnoinnin ja varhaisen puuttumisen osaamisen kehittämiseen osana perustyötä. Tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvattajien osaamista ja sitä kautta edistää lapsiperheiden hyvinvointia. Perinteisen vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välistä yhteistyötä kehitetään kasvatuskumppanuuksi, jolloin varhaisen puuttumisen ja tuen menetelmät ovat luonteva osa varhaiskasvatusta. Kyselyssä kysyttiin myös vastaajan nimi, koska tarkoituksena on alueen varhaiskasvatushenkilöstön ns. asiantuntijapankin tai -verkoston perustaminen tulevaisuudessa.

Samanlainen koulutustarvekartoitus on tehty tai tehdään koko Kaakkois-Suomen alueella. Sen avulla suunnitellaan koulutusta ja tehdään hankeyhteistyötä mm. EPM-hankkeen kanssa. Tavoitteena on perustaa alueelle Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö, joka koordinoi varhaiskasvatuksen osaamista, tutkimusta ja koulutusta.

2. Kartoitukseen osallistuneet

Etelä-Kymenlaakson viidestä kunnasta koulutuskartoituskyselyyn osallistui yhteensä 492 henkilöä. Koulutuskartoituslomakkeita toimitettiin alueen päivähoitoon n. 571 kappaletta. Ne jaettiin päivähoiton esimiesten välityksellä eteenpäin. Vastausprosentti oli n.84 %. Vastajina olivat päivähoiton ja varhaiskasvatuksen henkilöstö päiväkodeista, ryhmäperhepäiväkodeista ja perinteisestä perhepäivähoidosta sekä päivähoiton muuta henkilöstöä, esim. johtajat ja apulaiset. Kuviossa 1 näkyy vastanneiden jakaantuminen Etelä-Kymenlaakson kuntien kesken.

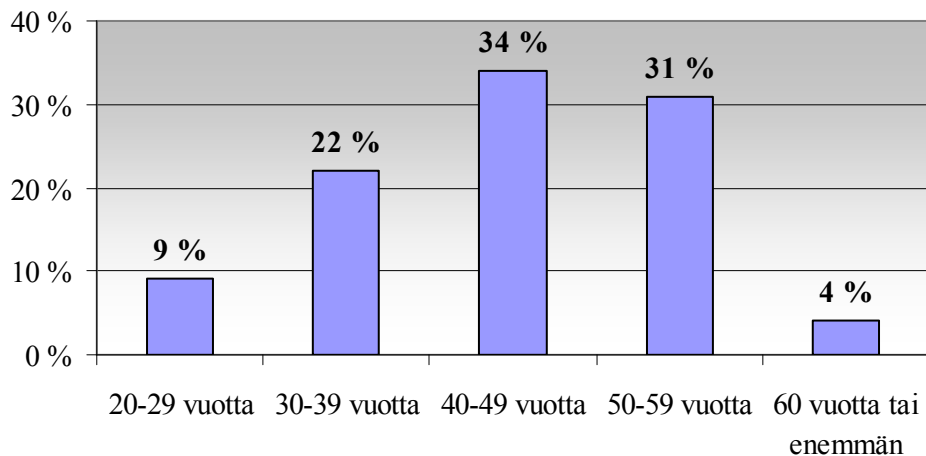

Kuvio 1. Vastanneiden jakaantuminen kunnittain. (n=492)

Etelä-Kymenlaakson alueelta koulutuskartoitukseen osallistuneista 492 henkilöstä suurin osa, 58 % on Kotkasta, 28 % on Haminasta, 6 % on Virolahdelta, 5 % on Pyhtäältä ja 3 % Miehikkälästä. Kuntien koko vaikuttaa olennaisesti vastanneiden määrään. Vastausprosentit kunnittain tarkasteltuna vaihtelevat hiukan. Kotkassa vastausprosentti on 92 %, Haminassa 77 %, Miehikkälässä 76 %, Virolahdella 81 % ja Pyhtäällä 95 %.

2.1 Ikäjakauma

Koulutuskartoituksessa vastaajilta kysyttiin ikää, jotta saataisiin kuva varhaiskasvatushenkilöstön ikärakenteesta Etelä-Kymenlaakson alueella. Oheisessa kuviossa 2 näkyy vastanneiden ikäjakauma.

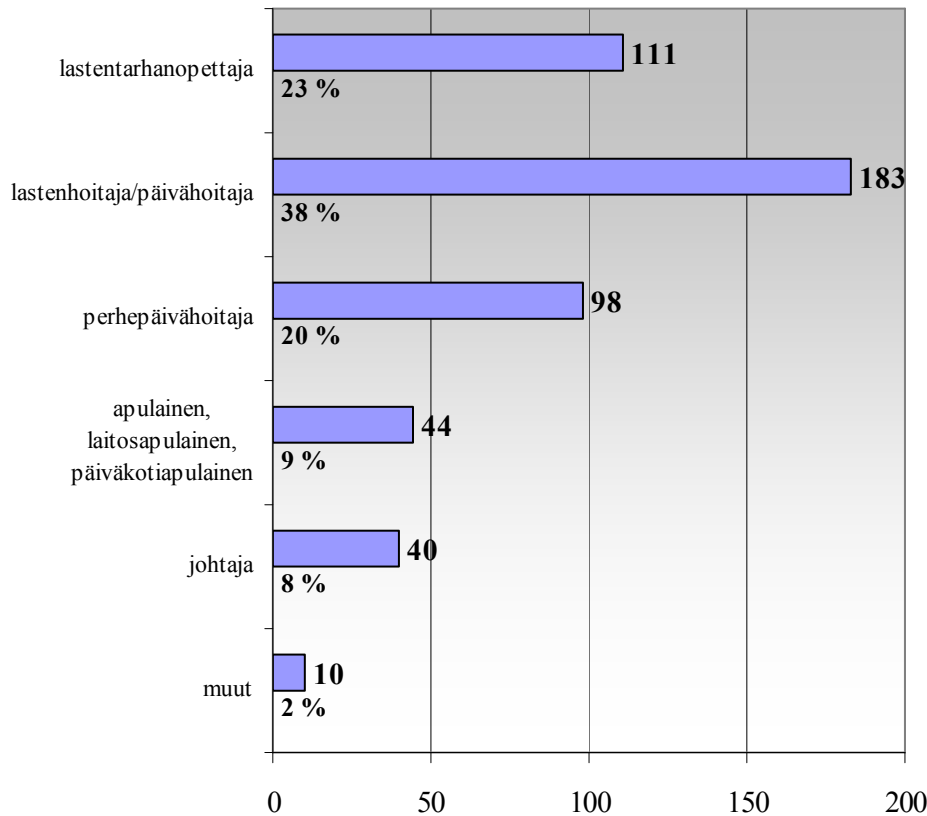

Kuvio 2. Kartoitukseen osallistuneiden ikäjakauma. (n=486)

Vastaajista suurin osa eli yli kolmasosa on 40–49-vuotiaita ja noin kolmasosa on 50–59-vuotiaita. 30–39-vuotiaita on lähes neljäsosa, 20–29-vuotiaita puolestaan lähes kymmenesosa ja muutama on 60 vuotta tai enemmän.

2.2 Ammattiryhmät

Koulutuskartoitukseen osallistuneilta kysyttiin toiminimikettä tai virkanimikettä, jotta saataisiin selville eri ammattiryhmien koulutustoiveita ja -tarpeita. Koulutustausta vaikuttaa siihen, millaista koulutusta toivotaan järjestettävän ja mistä asiasta koetaan tarvittavan lisätietoa. Koulutusta voidaan myös suunnata paremmin sitä toivoneelle ammattiryhmälle, kun vastanneiden koulutustaustat ovat tiedossa. Kuviossa 3 näkyy vastaajat ammattiryhmittäin.

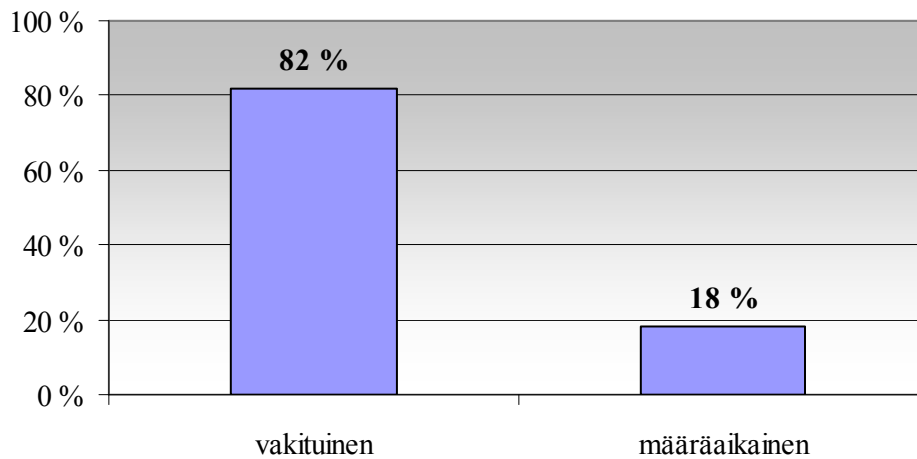

Kuvio 3. Vastaajat ammattiryhmittäin. (n=486)

Vastaajista yli kolmasosa on lastenhoitajia tai päivähoitajia. Lastentarhanopettajat ovat seuraavaksi suurin ammattiryhmä, sillä noin neljäsosa vastaajista kuuluu tähän ammattiryhmään. Perhepäivähoitajia on vastaajista 20 %. Johtohenkilöstöön kuuluu alle kymmenesosa vastaajista ja apulaisia, laitospulaisia ja päiväkotipulaisia on 9 % vastaajista. Muihin ammattiryhmiin kuuluvia on 2 %. Ryhmään muut on yhdistetty kaikki muut esiintyneet ammattinimikkeet.

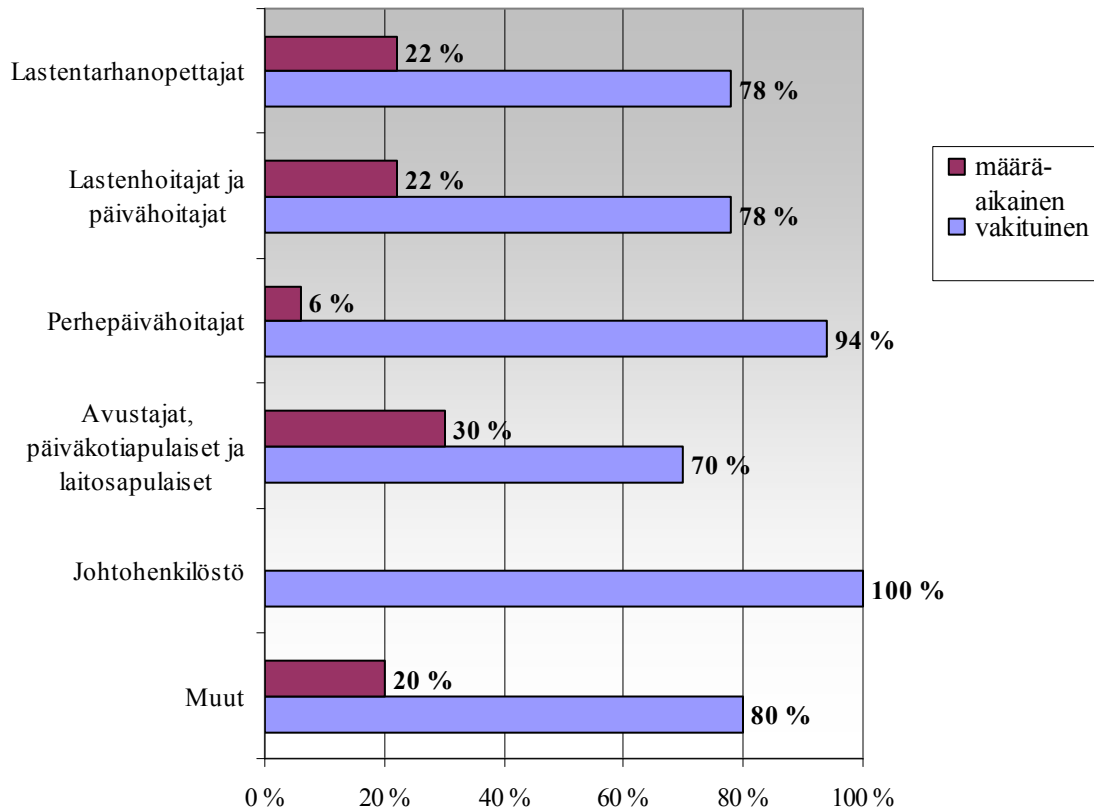
2.3 Työsuhteen laatu

Koulutuskartoituksessa selvitettiin myös, ovatko vastaajat vakituksessa vai määräaikaisessa työsuhteessa, koska haluttiin saada suuntaa antava kuva, millainen tilanne Etelä-Kymenlaakson alueella yleisesti on työsuhteiden laatuun liittyen. Kuviossa 4 näkyy tilanne vastaajien työsuhteen laadusta.

Kuvio 4. Vastaajien työsuhteen laatu. (n=491)

Vastaajista suurin osa eli 82 % on tällä hetkellä vakituudessa työsuhteessa ja 18 % on määräaikaisessa työsuhteessa. Kun tarkastellaan vastaajien työsuhteen laatua ammattiryhmittäin (kuvio 5), voidaan huomata, että avustajilla on eniten määräaikaisia työsuhteita, sillä 30 %:lla heistä on tällä hetkellä määräaikainen työsuhde. Lastentarhanopettajista sekä lastenhoitajista ja päivähoitajista 22 % työskentelee määräaikaisessa työsuhteessa ja perhepäivähoitajista 6 % työskentelee määräaikaisessa työsuhteessa. Johtohenkilöstöön kuuluvista puolestaan kaikilla on vakituinen työsuhde.

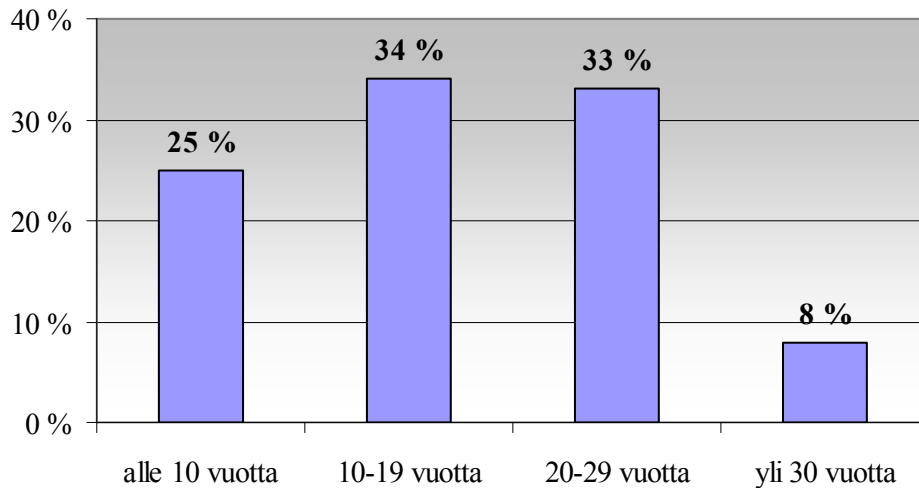

Kuvio 5. Työsuhteen laatu ammattiryhmittäin. (n=486)

2.4 Työkokemuksen pituus

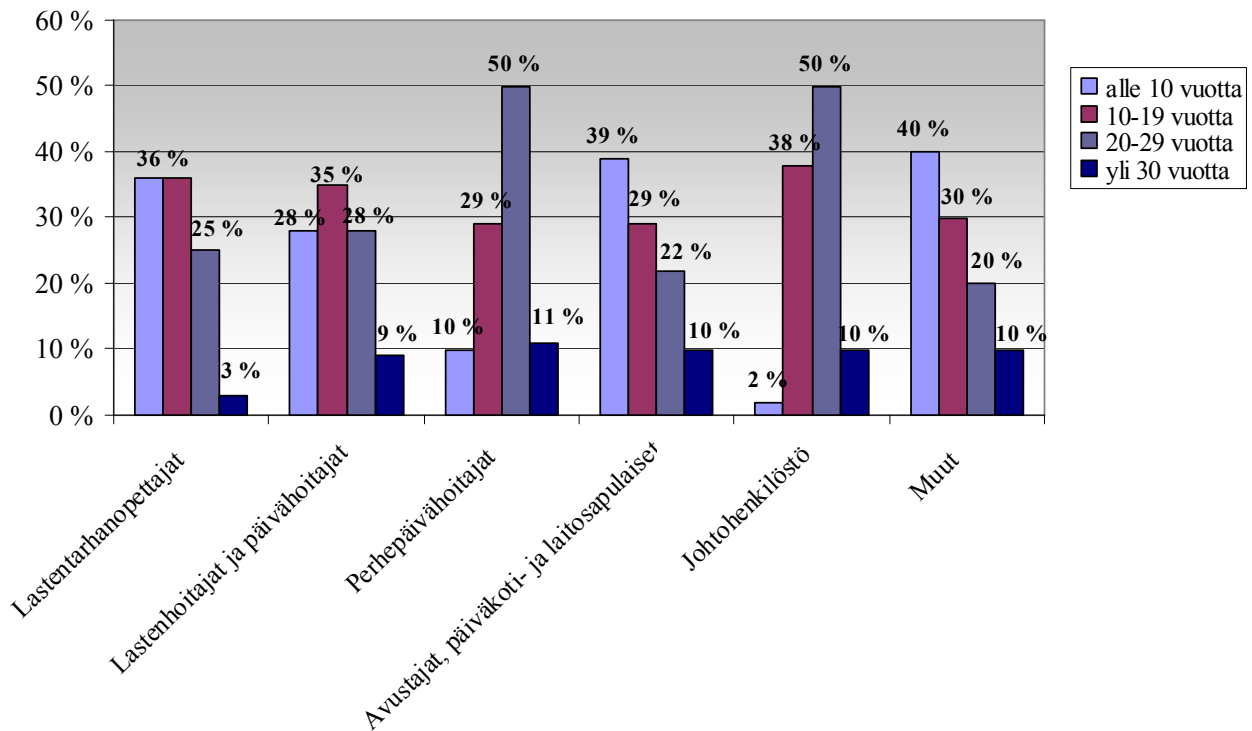
Kartoitukseen osallistuneilta kysyttiin, kuinka pitkä työkokemus heillä on varhaiskasvatuksen tehtävistä kaiken kaikkiaan. Tätä kysyttiin sen vuoksi, että voidaan vertailla koulutustoiveja myös työkokemuksen pituuden mukaan. Kartoituksen avulla on myös mahdollista saada suuntaa antava kuva varhaiskasvatushenkilöstön työkokemuksen pituudesta Etelä-Kymenlaakson alueella. Kuviossa 6 näkyy vastaajien työkokemuksen pituus.

Kuvio 6. Vastaajien työkokemuksen pituus. (n=488)

Työkokemusta erilaisista varhaiskasvatuksen tehtävistä on kartoitukseen vastanneilla runsaasti. 34 % vastaajista on työskennellyt erilaisissa varhaiskasvatuksen työtehtävissä 10–19 vuotta, 20–29 vuotta on työskennellyt 33 % vastaajista ja alle kymmenen vuotta on työskennellyt 25 % vastaajista. Yli 30 vuoden työkokemus varhaiskasvatuksesta on 8 %:lla vastaajista. Kuviossa 7 näkyy vastaajien työkokemuksen pituus ammattiryhmittäin.

Kuvio 7. Vastaajien työkokemuksen pituus ammattiryhmittäin. (n=483)

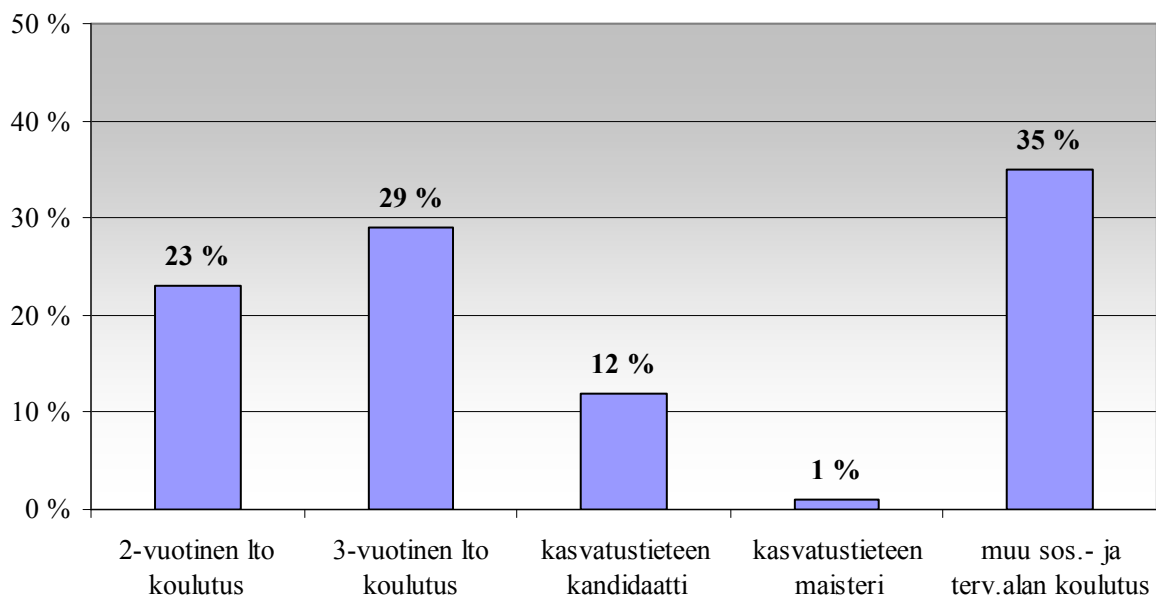
Johtohenkilöstöllä ja perhepäivähoitajilla on enemmän työkokemusta varhaiskasvatuksen osalta kuin muiden ammattiryhmien edustajilla, sillä puolella näiden ammattiryhmien edustajista on vähintään 20 vuoden työkokemus. Suurimmalla osalla lastentarhanopettajista on joko alle 10 vuoden tai 10 -19 vuoden työkokemus. Avustajissa, päiväkotij- ja laitospulaisissa on puolestaan eniten alle 10-vuotisen työkokemuksen omaavia henkilöitä. Lastenhoitajista ja päivähoitajista suurimmalla osalla on 10–19 vuoden työkokemus varhaiskasvatuksesta.

3. Kartoitukseen osallistuneiden koulutustaustat ja opiskelu

Koulutuskartoituksessa kysyttiin koulutustaustoja eli suoritettuja tutkintoja ja muita koulutuksia sen vuoksi, että saataisiin suuntaa antava kuva Etelä-Kymenlaakson varhaiskasvatushenkilöstön koulutustasosta. Tämän pohjalta voidaan ryhtyä suunnittelemaan alueelle järjestettävää koulutusta. Koulutustaustoja on tarkasteltu raportissa vain suurimpien ammattiryhmien kohdalla, ettei ketään vastaajista pystyisi tunnistamaan.

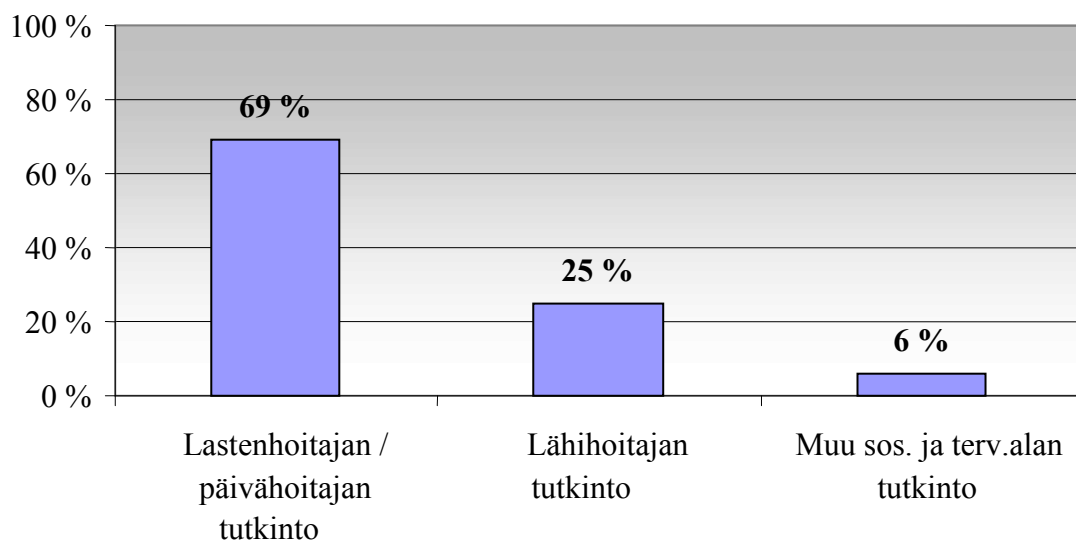
3.1 Koulutustaustat

Koulutuskartoituksessa vastaajilta kysyttiin avoimena kysymyksenä suoritettuja tutkintoja ja lisäkoulutusta. Koulutustaustoja tarkastellaan seuraavaksi vain suurimpien ammattiryhmien osalta, ettei ketään vastaajista pystyisi tunnistamaan. Kuviossa 8 näkyvät lastentarhanopettajien koulutustaustat.

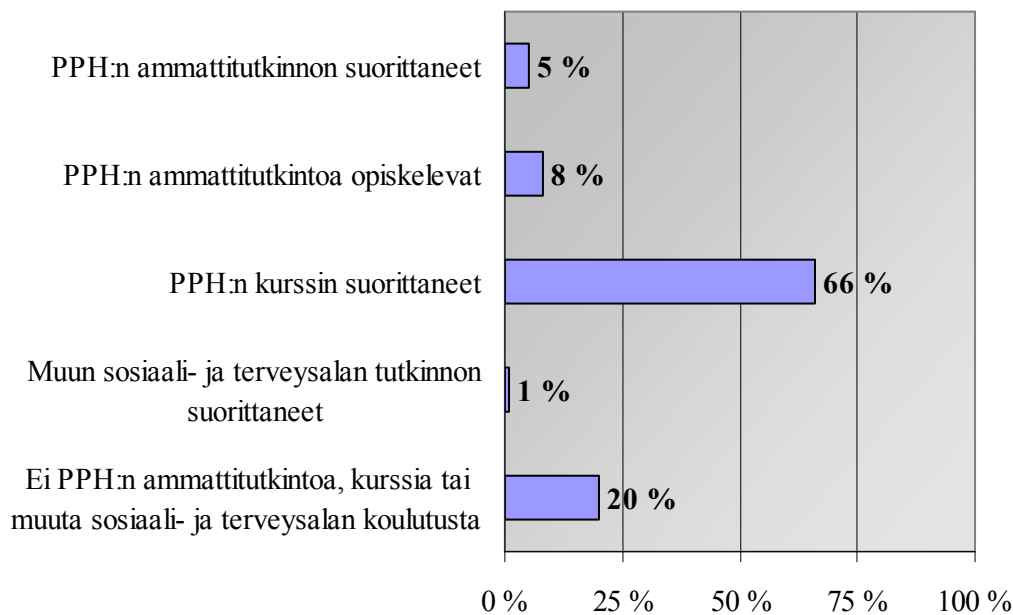
Kuvio 8. Lastentarhanopettajien koulutustaustat. (n=108)

Koulutuskartoitukseen osallistuneista lastentarhanopettajan työtä tekevästä suurimmalla osalla (35 %) on jokin muu sosiaali- ja terveysalan koulutus, esimerkiksi sosiaalikasvattajan tai sosionomin tutkinto. Noin 12 % on suorittanut sosiaalikasvattajatutkinnon ja 23 % sosionomi (AMK) tutkinnon. Alle kolmasosalla (29 %) on 3-vuotinen lastentarhanopettaja koulutus, lähes viidesosalla (23 %) on 2-vuotinen lastentarhanopettajan koulutus, yli kymmenesosa (12 %) on suorittanut kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon ja 1 % on suorittanut kasvatustieteen maisterin tutkinnon. Kuviossa 9 näkyvät lastenhoitajien ja päivähoitajien koulutustaustat.

Kuvio 9. Lastenhoitajien ja päivähoitajien koulutustaustat. (n=183)

Kartoitukseen osallistuneista lastenhoitajista ja päivähoitajista suurin osa (69 %) on suorittanut lastenhoitajan tai päivähoitajan tutkinnon. Lähihoitajan tutkinnon on suorittanut 25 % vastaajista ja jonkin muun sosiaali- ja terveysalan koulutuksen, esimerkiksi kodinhoitajan tutkinnon, on suorittanut 6 % vastaajista. Kuviossa 10 näkyvät perhepäivähoitajien koulutustaustat.

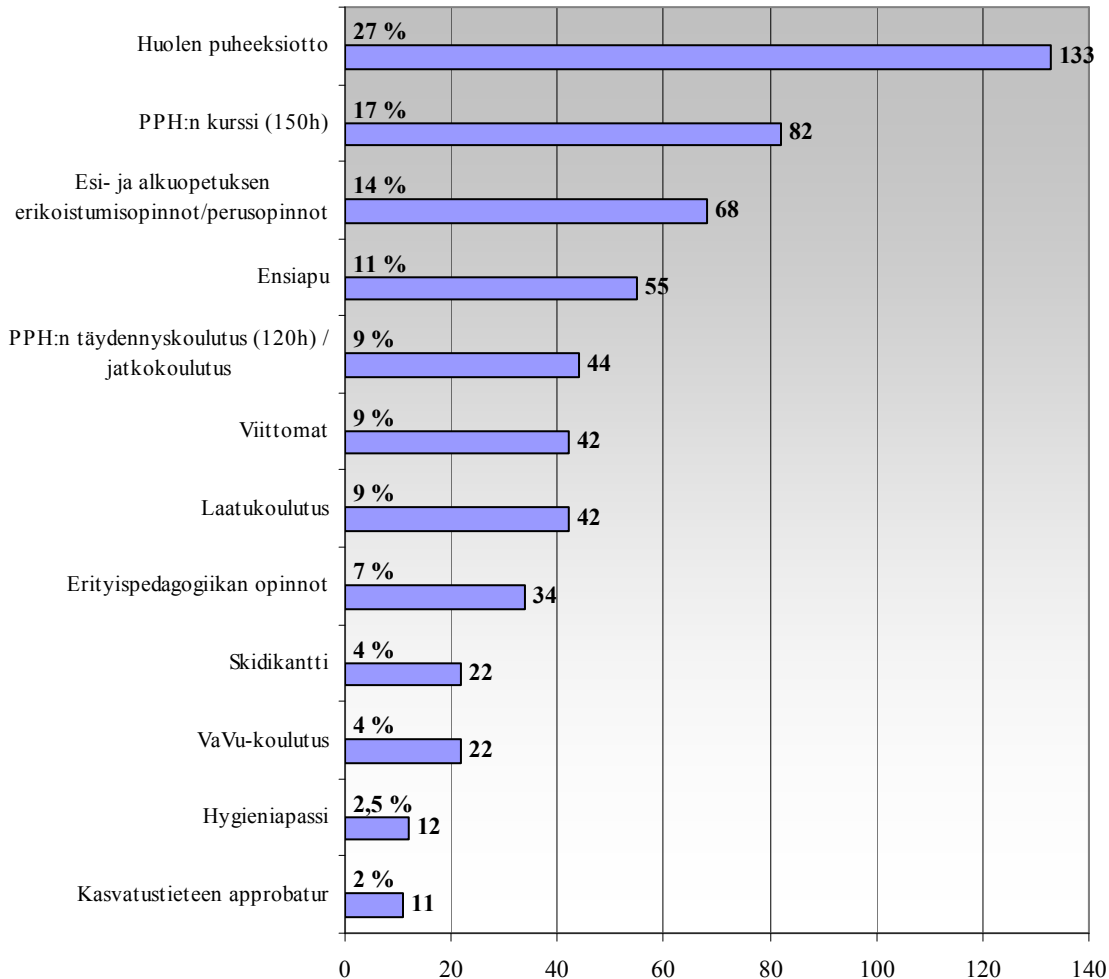
Kuvio 10. Perhepäivähoitajien koulutustaustat. (n=97)

Perhepäivähoitajista 5 % on suorittanut perhepäivähoitajan ammattitutkinnon, 8 % opiskelee perhepäivähoitajan ammattitutkintoa tällä hetkellä (toukokuu 2006) ja perhepäivähoitajan kurssin on suorittanut 66 % vastanneista. Muun sosiaali- ja terveysalan tutkinnon on suorittanut 1 % ja ilman perhepäivähoitajan ammattitutkintoa, kurssia tai muuta sosiaali- ja terveysalan koulutusta työskentelee 20 % vastaajista.

Kun tarkastellaan suoritettujen ammattitutkintojen määrää Etelä-Kymenlaakson alueella, voidaan huomata, että 82 % vastaajista on suorittanut yhden tutkinnon, 17 % on suorittanut kaksi tutkintoa ja 1 % on suorittanut kolme tutkintoa. Kunnittain tarkasteltuna Miehikkälässä ja Kotkassa varhaiskasvatushenkilöstö on suorittanut eniten tutkintoja, sillä Miehikkälässä 37,5 % ja Kotkassa 15,5 % on suorittanut vähintään kaksi tutkintoa. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna tutkintojen määrät eivät oleellisesti eroa toisistaan.

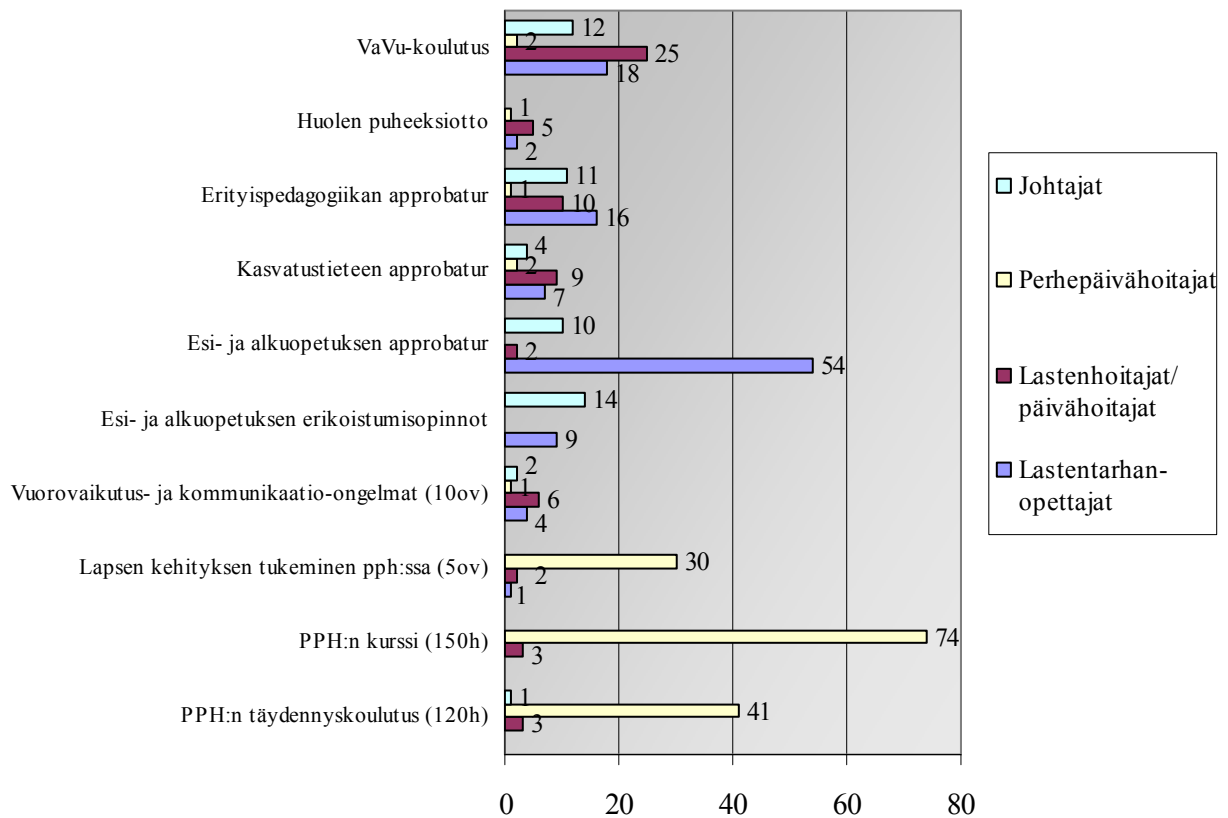
3.2 Lisäkoulutus

Vastaajat saivat vapaasti kirjoittaa, mitä muita työhön liittyviä tai sen tekemiseen tukea antavia kursseja, koulutuksia tai opintokokonaisuuksia on käynyt. Kuviossa 11 on koottu vastaajien mainitsemissä lisäkoulutuksissa, jotka ovat tulleet mainituksi vähintään kymmenen kertaa.

Kuvio 11. Vastaajien lisäkoulutus. (n=492)

Yllä olevassa kuviossa näkyy kuinka moni vastanneista on suorittanut minkäkin lisäkoulutuksen. Vastaajista 27 % on suorittanut huolen puheeksiotto -koulutuksen, 17 % perhepäivähoitajan kurssin, 14 % esi- ja alkuopetuksen perus-/täydennysopintoja, 11 % ensiavun, 9 % perhepäivähoidon täydennyskoulutuksen / jatkokoulutuksen, viittomat sekä laatukoulutuksen, 7 % erityispedagogiikan opintoja, 4 % skidikantti ja vavu -koulutuksen, 2,5 % hygieniapassin ja 2 % kasvatustieteen appron. Kuviossa 12 näkyy vastaajien lisäkoulutukset ammattiryhmittäin.

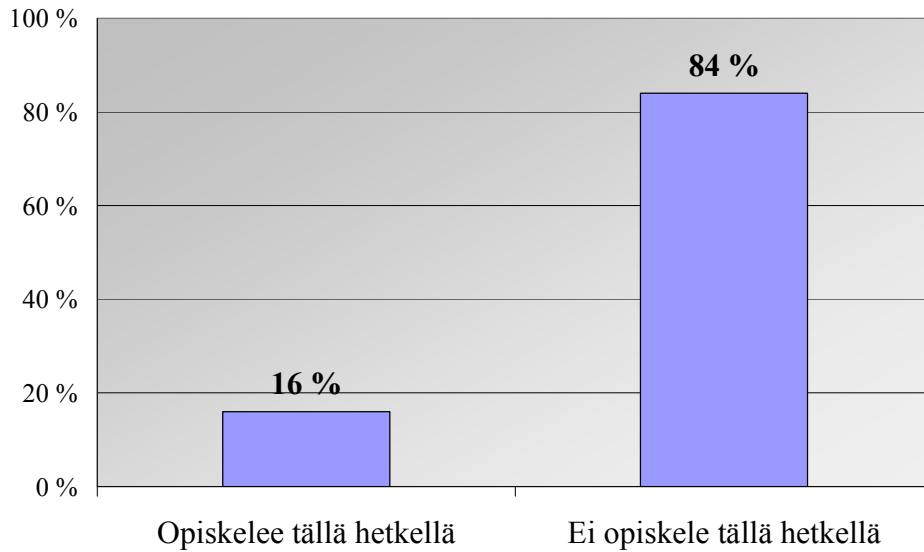

Kuvio 12. Vastaajien lisäkoulutus ammattiryhmittäin. (n=492)

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna moni *perhepäivähoitaja* on suorittanut perhepäivähoidon kurssin ja täydennyskoulutuksen sekä osa on myös suorittanut lapsen kehityksen tukeminen perhepäivähoitajien -kurssin. Moni *lastentarhanopettaja* on suorittanut esi- ja alkuopetuksen approbaturin, ja osa on suorittanut myös vavu-koulutuksen sekä erityispedagogiikan approbaturin. *Lastenhoitajat ja päivähoitajat* ovat suorittaneet muita ammattiryhmiä enemmän vavu- sekä huolen puheeksiotto koulutuksia. *Johtohenkilöstöön* kuuluvat ovat suorittaneet esi- ja alkuopetuksen erikoistumisopinnot ja approbatureita, erityispedagogiikan approbatureita sekä vavu-koulutuksia.

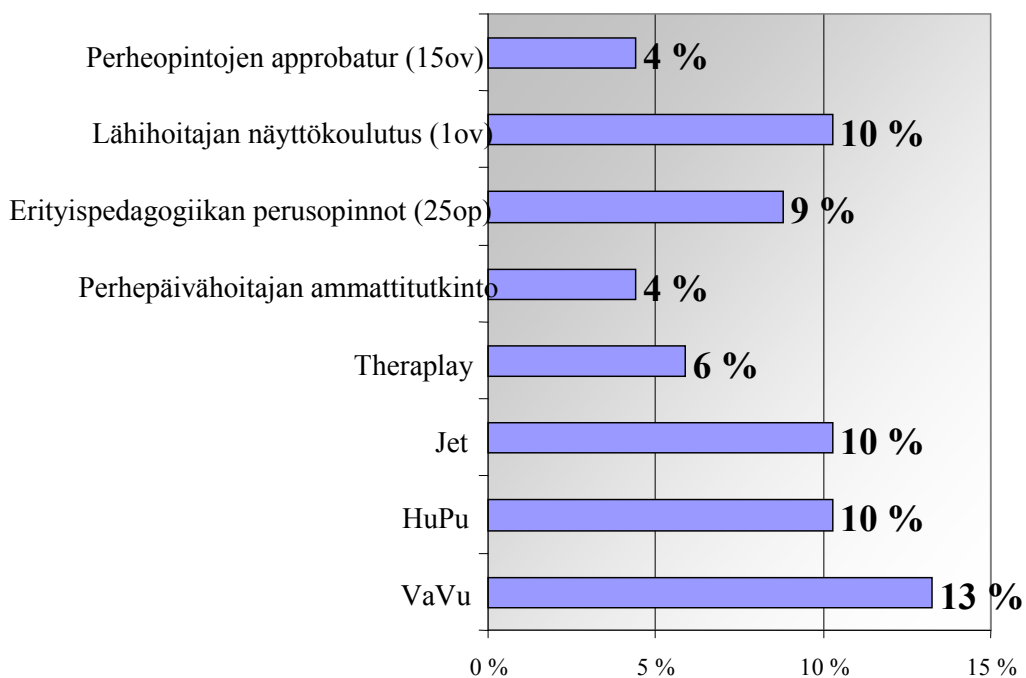
3.3 Tämän hetkinen opiskelu

Koulutuskartoituskyselyssä selvitettiin vastaajien tämän hetkistä opiskelua. Tätä kysyttiin sen vuoksi, että nähtäisiin kuinka yleistä lisäkoulutautuminen on ja vältyttäisiin päällekkäisten koulutusten järjestämiseltä. Kuviossa 13 näkyy, kuinka moni vastaajista opiskelee tällä hetkellä.

Kuvio 13. Kuinka moni vastaajista opiskelee tällä hetkellä. (n=492)

Vastaajista 84 % ei opiskele tällä hetkellä ja 16 % puolestaan opiskelee. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna lastentarhanopettajat ja johtohenkilöstö opiskelevat tällä hetkellä eniten, sillä 24 % lastentarhanopettajista ja 38 % johtohenkilöstöstä opiskelee parhaillaan. Kuviossa 14 näkyy mitä kursseja ja koulutuksia kartoitukseen vastanneet opiskelevat parhaillaan.

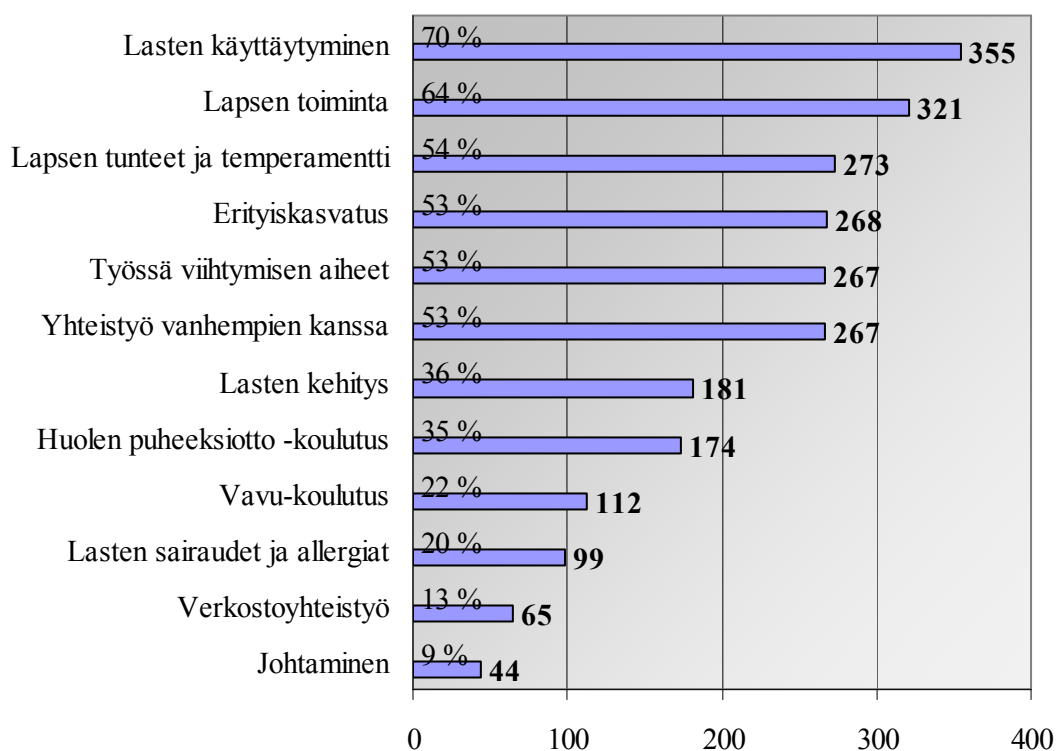
Kuvio 14. Mitä tällä hetkellä opiskellaan? (n=68)

Tällä hetkellä opiskelevista suurin osa (13 %) on parhaillaan varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen perustason työssä -koulutuksessa eli VaVu-koulutuksessa. Kymmenesosa (10 %) vastaajista opiskelee lähihoitajan näyttökoulutusta, johtamis- ja esimiestyön tutkintoa (Jet) sekä huoli puheeksi (HuPu) -koulutusta. Muutama kartoitukseen vastanneista opiskelee erityispedagogiikan perusopinnoja (9 %), theraplay:ta (6 %), perheopintojen approbaturia (4 %) sekä perhepäivähoitajan ammattitutkintoa (4 %).

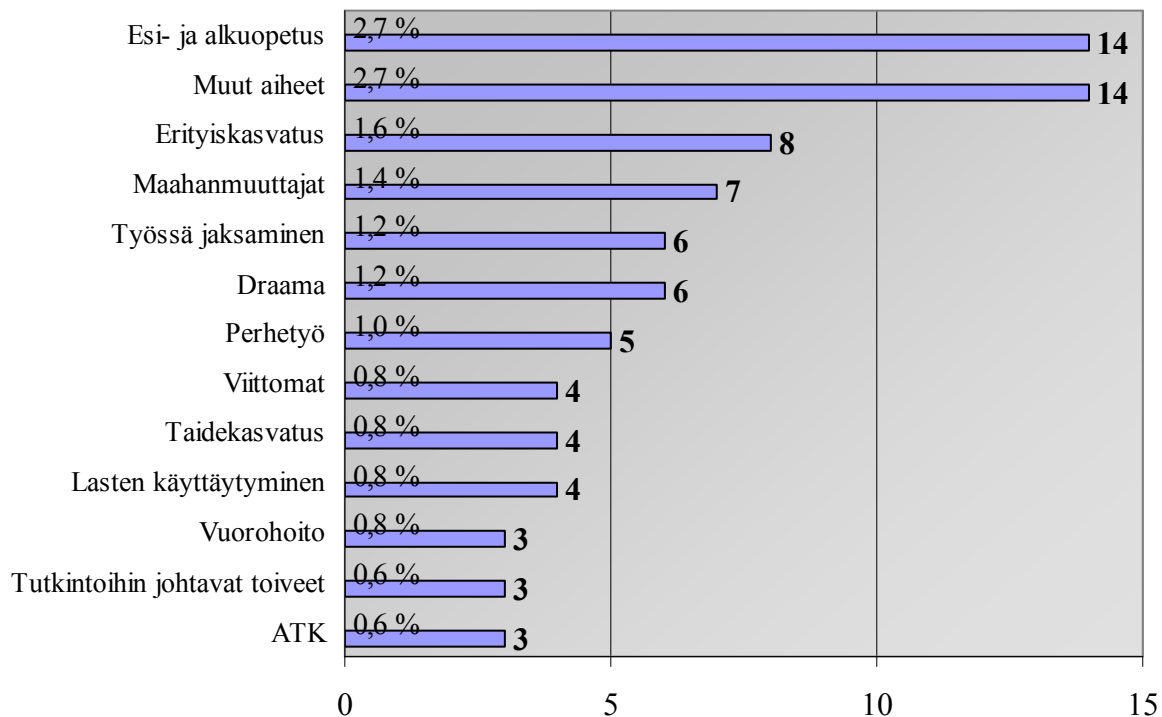
4. Koulutustoiveet

Koulutuskartoituksessa kysyttiin varhaiskasvatushenkilöstön koulutustoiveita, joiden perusteella voidaan järjestää koulutusta. Vastaaja sai valita seuraavista vaihtoehdoista yhden tai usean itselleen sopivan vaihtoehdon: *erityiskasvatus, lapsen käyttäytyminen, lasten kehitys, lapsen toiminta, lapsen sairaudet ja allergiat, lapsen tunteet ja temperamentti, johtaminen, verkostoyhteistyö, yhteistyö vanhempien kanssa, vavu-koulutus ja huolen puheeksiotto-koulutus*. Vastaajat saivat kirjoittaa vapaasti omia toiveita, jos annetuista vaihtoehdoista ei löytynyt itselle sopivaa. Kuviossa 15 näkyvät vastaajien mielipiteet eri koulutusteemojen tarpeellisuudesta ja tärkeydestä.

Kuvio 15. Millaista koulutusta toivotaan. (n=504)

Suurin osa (70 %) kartoitukseen vastanneista toivoo koulutusta lasten käyttäytymisestä. Lähes yhtä moni (64 %) vastaaja toivoo koulutusta lapsen toiminnasta. Yli puolet (53 % - 54 %) vastaajista toivoo koulutusta lapsen tunteista ja temperamentista, työssä viihtymisestä, erityiskasvatuksesta ja yhteistyöstä vanhempien kanssa. Kuviossa 16 näkyy millaista koulutusta vastaajat toivoivat avoimessa kysymyksessä.

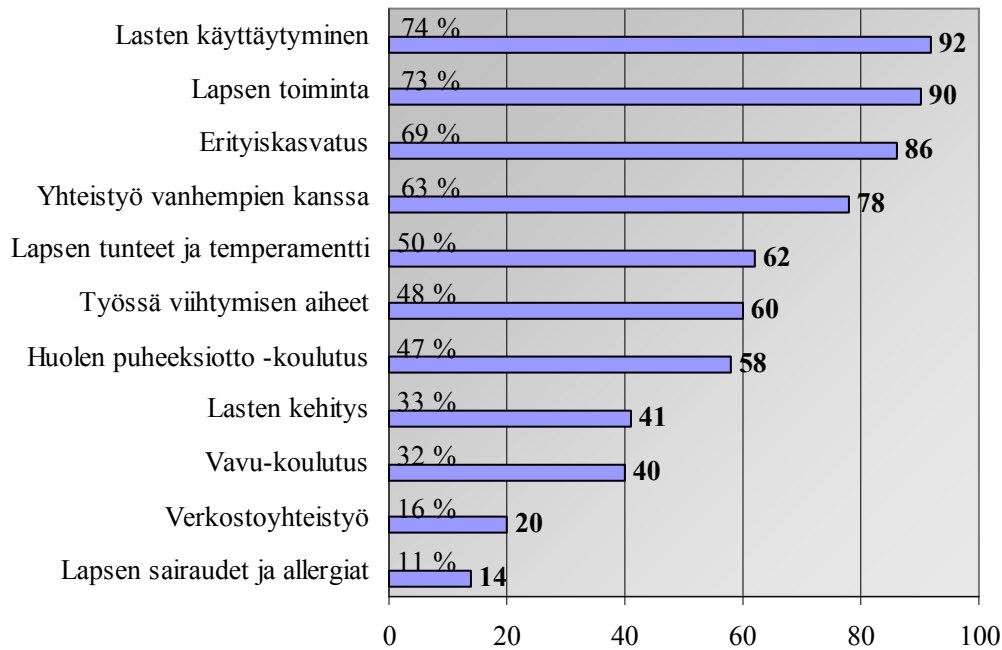

Kuvio 16. Millaista koulutusta toivotaan (n=511).

Avoimen kysymyksen perusteella koulutusta toivotaan esi- ja alkuopetuksesta. Moni vastaajista esitti yksittäisiä koulutustoiveita, jotka on luokiteltu muihin aiheisiin. Näitä olivat mm. sadutus, matematiikka, metsämörri-koulutus, ensiapu, alle 3-vuotiaat lapset päivähoidossa, varhaiskasvatussuunnitelma jne. Myös erityiskasvatuksen aiheisiin liittyvää koulutusta toivottiin mm. oppimisympäristön järjestämisestä lapsen kehitystä tukevaksi sekä erityislasten liikunnasta. Maahanmuuttaja-aiheista koulutusta toivottiin myös. Lisäksi koulutusta toivottiin työssä jaksamisesta, draamasta, perhetyöstä, viittomista, taidekasvatuksesta, lasten käyttäytymisestä, vuorohoidosta ja ATK:sta. Tutkintoihin johtavia toiveita olivat kasvatustieteen opinnot, lastentarhanopettajakoulutus sekä työnohjaajakoulutus.

4.1 Lastentarhanopettajat

Kuviossa 17 näkyvät lastentarhanopettajien koulutustoiveet. Kuvioon on otettu mukaan ne koulutustoiveet, joita on toivonut vähintään kymmenen vastaajaa.

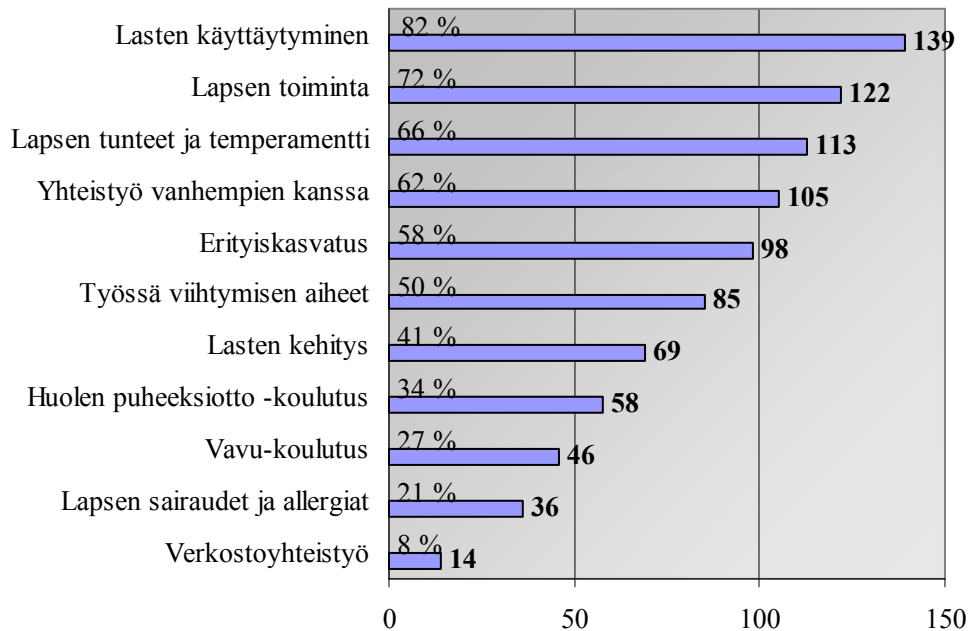
Kuvio 17. Lastentarhanopettajien koulutustoiveet. (n=124)

Lastentarhanopettajat toivovat koulutusta eniten *lasten käyttäytymisestä, lapsen toiminnasta, erityiskasvatuksesta ja yhteistyöstä vanhempien kanssa*. Toivottu koulutuksen aihe on myös *lapsen tunteet ja temperamentti*. Osa vastaajista toivoo koulutusta *työssä viihtymisen aiheista ja huolen puheeksiotosta*.

Erityislastentarhanopettajien (n=7) koulutustoiveet eroavat hiukan lastentarhanopettajien koulutustoiveista. Erityislastentarhanopettajat toivovat koulutusta lapsen tunteista ja temperamentista (86 %), verkostoyhteistyöstä (57 %), erityiskasvatuksesta (57 %) ja lasten käyttäytymisestä (57 %). Muilta osin koulutustoiveet ovat samansuuntaisia lastentarhanopettajien koulutustoiveiden kanssa.

4.2 Lastenhoitajat ja päivähoitajat

Kuviossa 18 näkyvät lastenhoitajien ja päivähoitajien koulutustoiveet. Kuvioon on otettu mukaan ne koulutustoiveet, jotka vähintään kymmenen vastaajaa on valinnut.

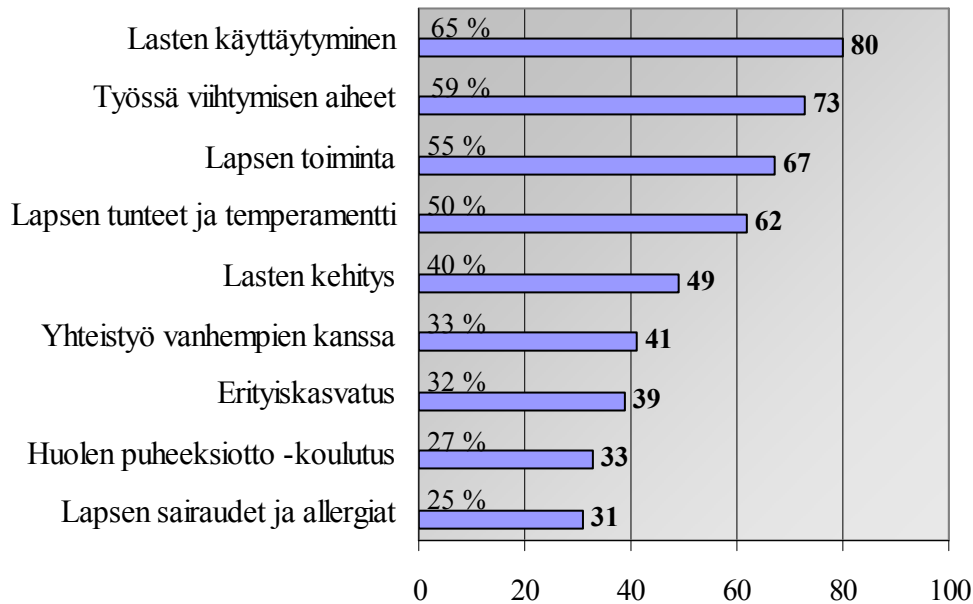

Kuvio 18. Lastenhoitajien ja päivähoitajien koulutustoiveet. (n=170)

Lastenhoitajat ja päivähoitajat toivovat eniten koulutusta *lasten käyttäytymisestä, lapsen toiminnasta, lapsen tunteista ja temperamentista, yhteistyöstä vanhempien kanssa sekä erityiskasvatuksesta*. Puolet vastaajista toivoo myös koulutusta *työssä viihtymisen aiheista*.

4.3 Perhepäivähoitajat

Kuviossa 19 näkyvät perhepäivähoitajien koulutustoiveet. Kuvioon on otettu mukaan ne koulutustoiveet, jotka vähintään kymmenen vastaajaa on valinnut.

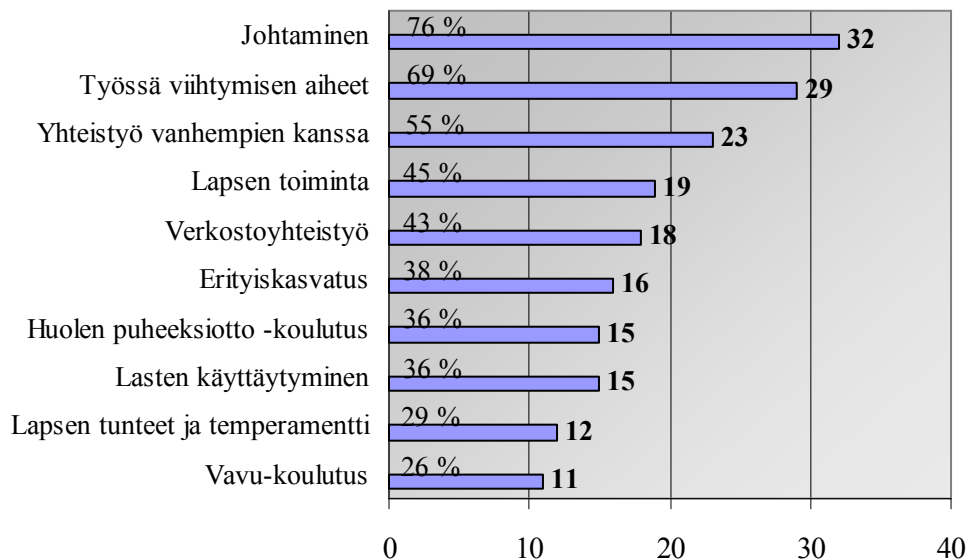

Kuvio 19. Perhepäivähoitajien koulutustoiveet. (n=123)

Yli puolet perhepäivähoitajista toivoo koulutusta *lasten käyttäytymiseen, työssä viihtymisen aiheisiin, lapsen toimintaan ja lapsen tunteisiin ja temperamenttiin* liittyen. Osa (40 %) vastanneista perhepäivähoitajista toivoo koulutusta myös *lasten kehityksestä*. Noin kolmasosa vastanneista toivoo puolestaan koulutusta *yhteistyöstä vanhempien kanssa sekä erityiskasvatuksesta*.

4.4 Johtohenkilöstö

Kuviossa 20 näkyvät johtohenkilöstön esittämät koulutustoiveet. Kuvioon on otettu mukaan ne koulutustoiveet, jotka vähintään kymmenen vastaajaa on valinnut.

Kuvio 20. Johtohenkilöstön koulutustoiveet. (n=42)

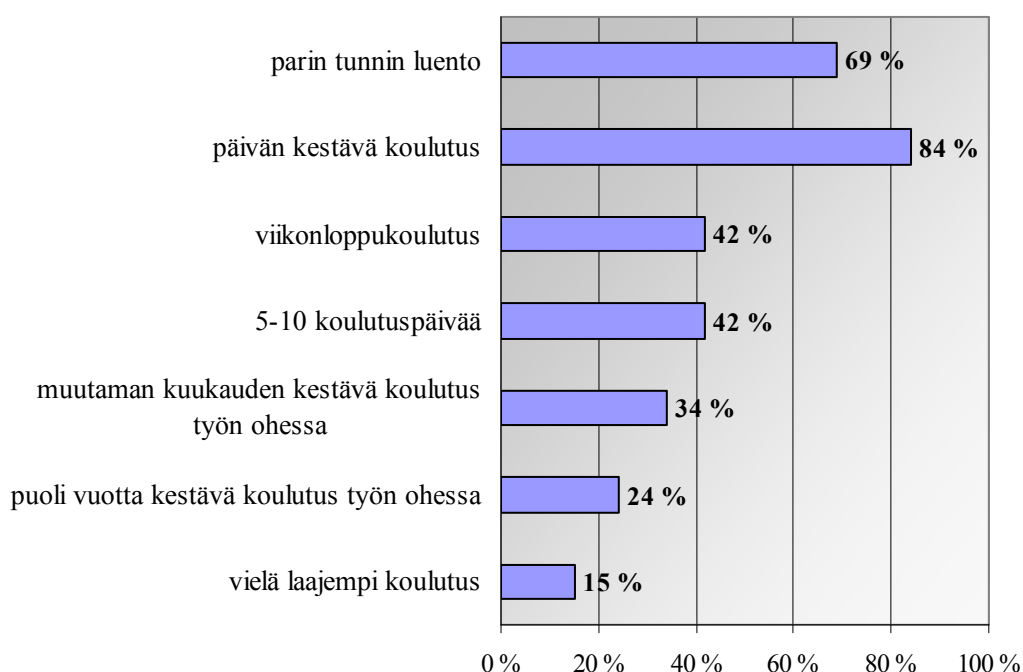
Johtohenkilöstö toivoo koulutusta varsinkin *johtamiseen* ja *työssä viihtymiseen* liittyen. Yli puolet vastaajista toivoo myös koulutusta *yhteistyöstä vanhempien kanssa*. Muita johtohenkilöstön valitsemia koulutusaiheita ovat mm. *lapsen toiminta*, *verkostoyhteistyö*, *erityiskasvatus*, *lasten käyttäytyminen* sekä *huolen puheeksiotto -koulutus*.

4.5 Avustajat

Avustajat, laitosapulaiset ja päiväkotiapulaiset (n=28) toivovat koulutusta *erityiskasvatuksesta* (75 %), *lasten käyttäytymisestä* (68 %), *lapsen toiminnasta* (54 %), *lapsen tunteista ja temperamentista* (50 %) ja *yhteistyöstä vanhempien kanssa* (50 %). Osa toivoo myös koulutusta *lapsen sairauksista ja allergioista* (46 %), *työssä viihtymisen aiheista* (43 %) ja *lasten kehityksestä* (36 %).

5. Koulutuksen pituus

Koulutuskartoituksessa kysyttiin, minkä pituisesta koulutuksesta oltaisiin kiinnostuneita, jotta voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää kyseistä koulutusta. Vastaajat saivat valita yhden tai useamman mieluisan koulutusvaihtoehdon seuraavista vaihtoehdoista: parin tunnin luento, päivän kestävä koulutus, viikonloppukoulutus, 5-10 koulutuspäivää, muutaman kuukauden kestävä koulutus työn ohessa, puoli vuotta kestävä koulutus työn ohessa ja vielä laajempi koulutus. Kuviossa 21 näkyvät vastaajien toiveet koulutuksen pituudesta.

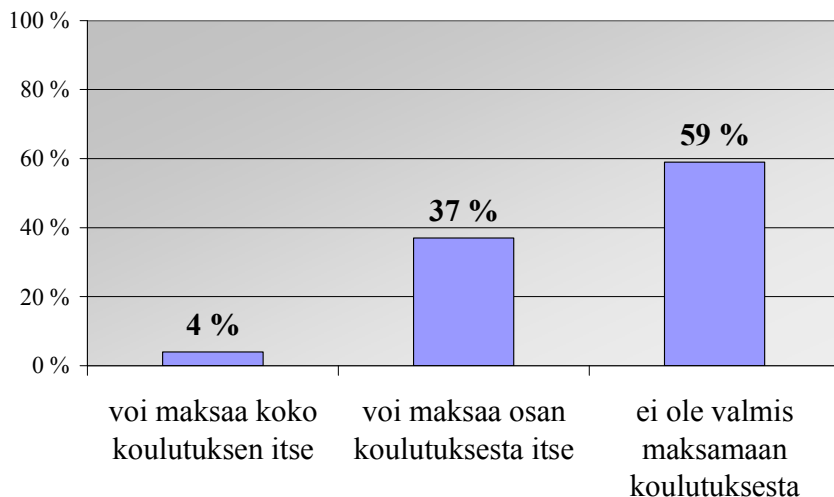

Kuvio 21. Toiveet koulutuksen pituudesta. (n=502)

Vastaajat ovat selvästi enemmän kiinnostuneita lyhytaikaisesta koulutuksesta. Valtaosa (84 %) pitää *päivän kestävästä koulutuksesta* mieluisana vaihtoehtona, 69 % vastaajista kannattaa *parin tunnin luento*a, ja 42 % vastaajista kannattaa *5-10 koulutuspäivän* mittaista koulutusta sekä *viikonloppukoulutusta*. Pidempikestoiset muutaman kuukauden ja puolen vuoden kestävät koulutukset sekä vielä laajempi koulutus saavat vain vähän kannatusta.

6. Koulutuksen kustannukset

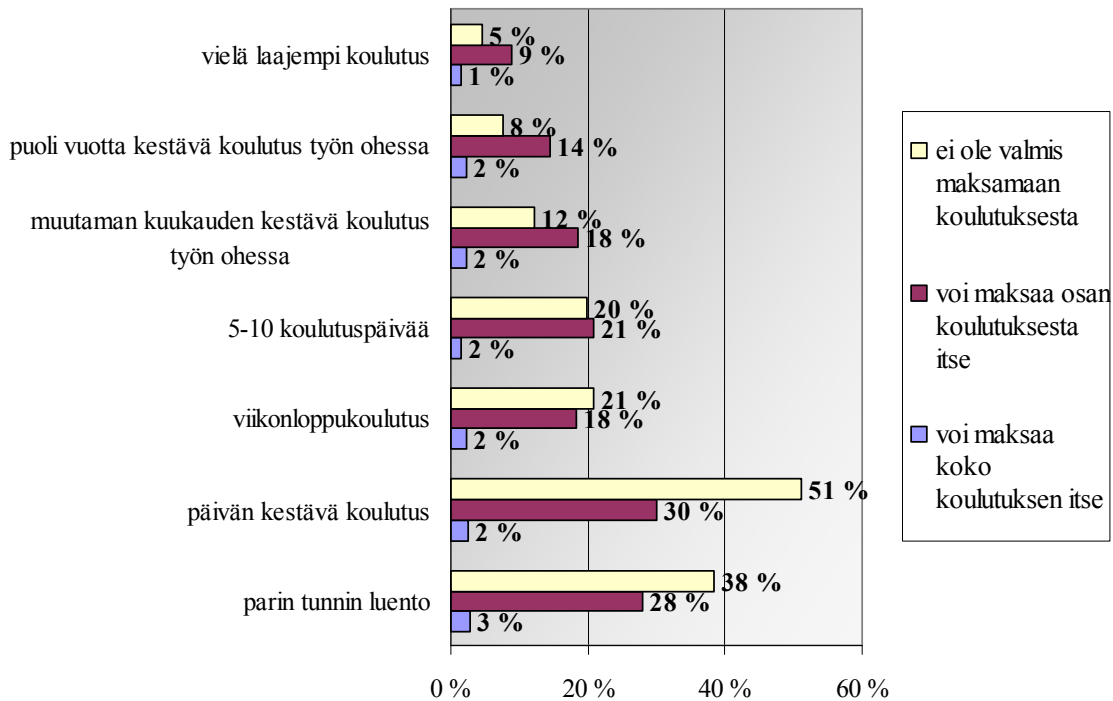
Koulutuskartoituksessa kysyttiin vastaajilta, ovatko he valmiita maksamaan koulutuksesta osittain tai kokonaan. Vastaajat saivat valita seuraavista vaihtoehdoista itselle mielekkäimmän vaihtoehdon: voisin maksaa koko koulutuksen itse, voisin maksaa osan koulutuksesta itse ja en ole valmis maksamaan koulutuksesta. Kuviossa 22 näkyvät vastaajien mielipiteet koulutuksen kustannuksista.

Kuvio 22. Ollaanko koulutuksesta valmiita maksamaan. (n=498)

Vastaajista suurin osa eli 59 % ei ole valmiita maksamaan koulutuksesta, 37 % vastaajista voi maksaa osan koulutuksesta itse ja 4 % vastaajista voi maksaa koko koulutuksen itse. Kuviossa 23 näkyy millä tavoin koulutuksen pituus vaikuttaa siihen, ollaanko koulutuksesta valmiita maksamaan.

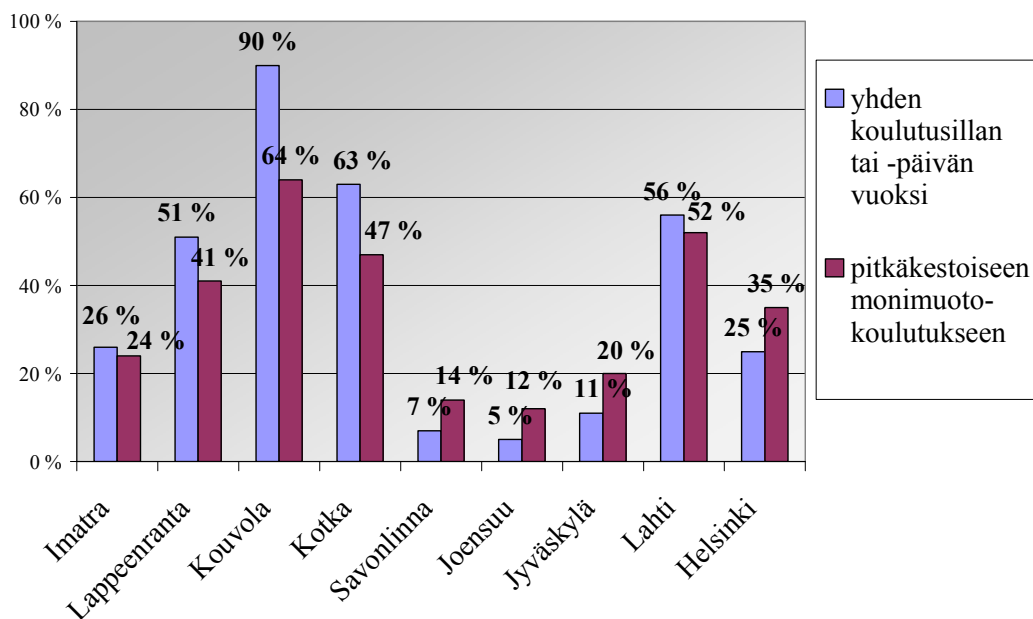

Kuvio 23. Ollaanko eripituisista koulutuksista valmiita maksamaan. (n=492)

Kuvion 23 perusteella koulutuksen pituus vaikuttaa siihen, ollaanko koulutuksesta valmiita maksamaan. Lyhyempikestoisen koulutuksen (esim. parin tunnin luento, päivän kestävä koulutus, viikonloppukoulutus) valinnet ei ole kovin valmiita maksamaan koulutuksesta, sillä suurin osa ei ole valmis maksamaan koulutuksesta ja 18 % - 30 % on valmis maksamaan koulutuksesta osan. Pidempikestoisen koulutuksen (esim. 5-10 koulutuspäivää, muutaman kuukauden kestävä koulutus työn ohessa, puoli vuotta kestävä koulutus työn ohessa, vielä laajempi koulutus) valinnetta on huomattavasti vähemmän, mutta sen valinnet ovat hiukan valmiimpia maksamaan koulutuksesta, sillä suurin osa on valmis maksamaan koulutuksesta osan. Koko koulutusta ei olla halukkaita maksamaan, olipa kyseessä lyhyt- tai pitkäkestoinen koulutus.

7. Toiveet koulutuspaikkakunnasta

Koulutuskartoituksessa kysyttiin mihin asti vastaajat ovat valmiita matkustamaan yhden koulutusillan tai -päivän vuoksi sekä pitkäkestoiseen monimuotokoulutukseen. Vastaajat saivat valita yhden tai useamman vaihtoehdon seuraavista vaihtoehdoista: Imatra, Lappeenranta, Kouvola, Kotka, Savonlinna, Joensuu, Jyväskylä, Lahti ja Helsinki. Kuviossa 24 näkyvät vastaajien mielipiteet eri koulutuspaikkakunnista.

Kuvio 24. Mihin asti ollaan valmiita matkustamaan. (n=500)

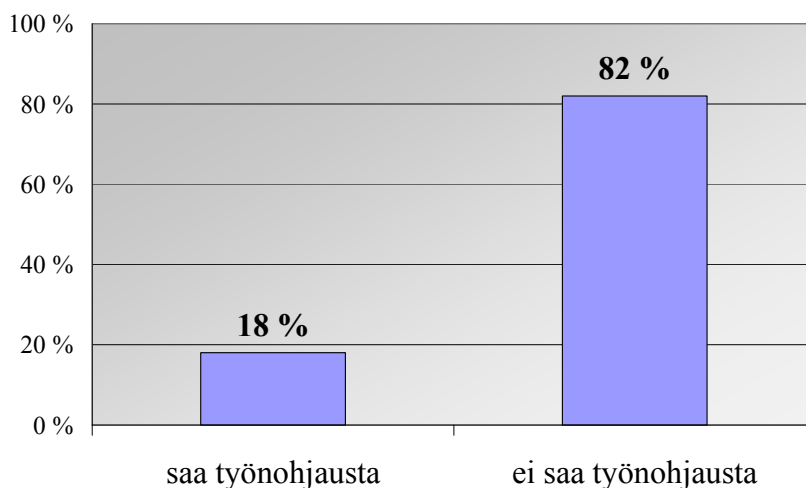
Pohjois-Kymenlaakson kunnista vastaajat matkustavat yhden koulutusillan tai -päivän vuoksi mieluiten Kouvolaan, Kotkaan, Lahteen ja Lappeenrantaan, sillä yli puolet vastaajista (51 % - 90 %) ovat valmiita matkustamaan näihin kaupunkeihin. Imatralle, Helsinkiin, Jyväskylään, Savonlinnaan tai Joensuuhun ei olla kovin valmiita matkustamaan, sillä ainoastaan 5 % - 26 % olisi valmis matkustamaan koulutukseen näihin kaupunkeihin.

Pitkäkestoiseen monimuotokoulutukseen vastaajat matkustavat mieluiten Kouvolaan, Lahteen, Kotkaan, Lappeenrantaan tai Helsinkiin, sillä 35 % - 64 % vastaajista olisi valmis matkustamaan koulutukseen näihin kaupunkeihin. Myöskään pitkäkestoiseen monimuotokoulutukseen ei olla kovin

valmiita matkustamaan Imatralle, Jyväskylään, Savonlinnaan tai Joensuuhun, sillä ainoastaan 12 % - 24 % vastaajista matkustaisi sinne koulutukseen.

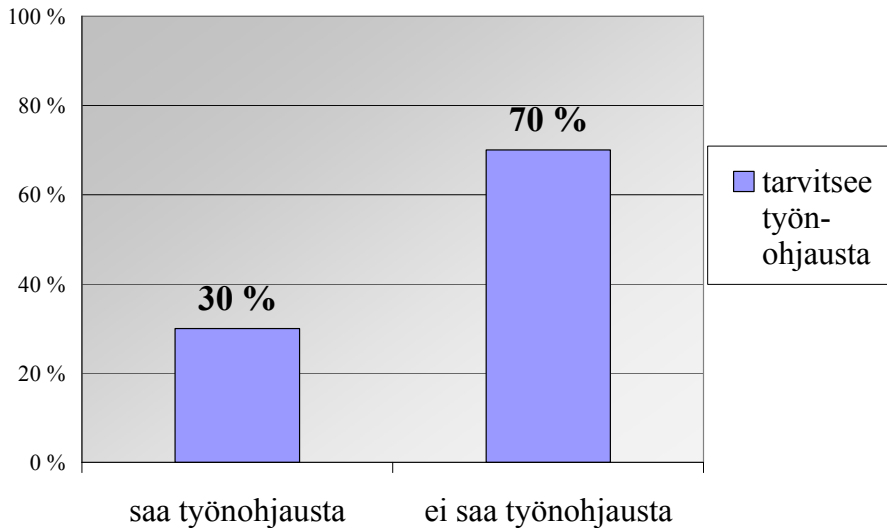
8. Työnohjaus

Koulutuskartoituksessa selvitettiin saavatko kyselyyn osallistuneet tällä hetkellä työnohjausta ja kokevatko he tarvitsevansa sitä. Yksityiskohtaisemmin työnohjauksen tarvetta pyrittiin kartoittamaan kysymällä vastaajilta, millainen työnohjaus tuntuu vastaajille itselleen sopivimmilta (kuvio 27). Vastaajat saivat valita seuraavista vaihtoehdoista yhden tai useamman sopivan vaihtoehdon: yksilötyönohjaus, ryhmätyönohjaus, työssä jaksaminen, työyhteisön toimivuuteen painottuva ohjaus, vertaistuen tarjoaminen, esimiestaitoihin painottuva ohjaus ja ammatillisen kasvun ohjaus ja tuki. Kuviossa 25 näkyy, kuinka moni vastaajista saa tällä hetkellä työnohjausta.

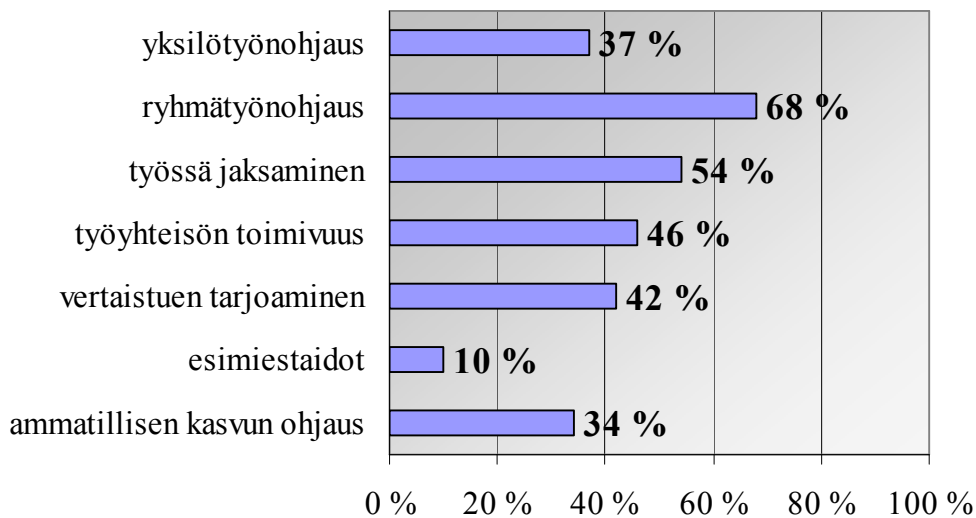
Kuvio 25. Saavatko vastaajat tällä hetkellä työnohjausta. (n=500)

Suurin osa (82 %) vastaajista ei saa tällä hetkellä työnohjausta. Vastaajista 18 % saa työnohjausta. Koulutuskartoituksessa vastaajilta kysyttiin myös, kokevatko he tarvitsevansa työnohjausta; vastaajista 50 % kokee tarvitsevansa työnohjausta ja 50 % ei koe työnohjausta tällä hetkellä tarpeelliseksi. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna erityislastentarhanopettajat ja johtajat kokevat tarvitsevansa työnohjausta eniten, sillä suurin osa heistä kokee tarvitsevansa sitä. Suurin osa työnohjausta tarvitsevista erityislastentarhanopettajista (71 %) ja johtajista (77 %) saakin työnohjausta. Kuviossa 26 näkyy, kuinka moni työnohjausta tarvitsevista saa tällä hetkellä työnohjausta.

Kuvio 26. Kuinka moni työnohjausta tarvitsevista saa tällä hetkellä työnohjausta. (n=238)

Vastaajista, jotka ilmoittivat tarvitsevansa työnohjausta, 30 % saa työnohjausta tällä hetkellä. Työnohjausta tarvitsevista 70 % ei saa tällä hetkellä työnohjausta. Kuviossa 27 näkyy vastaajien mielipide, minkälainen työnohjaus tuntuu heistä itsestään sopivalta.

Kuvio 27. Minkälainen työnohjaus tuntuu sopivalta. (n=453)

Vastaajista 68 % pitää *ryhmätyönohjausta* sopivana. **Ryhmätyönohjauksessa** saman alan edustajat voivat peilata omia työkäytäntöjään ja ajatuksiaan, sekä tukea toisiaan suunnitelmissaan ja tavoitteissaan.

Vastaajista 54 % pitää *työssä jaksamiseen* painottuvaa työnohjausta sopivana.

Vastaajista 46 % pitää *työyhteisön toimivuuteen painottuvaa työnohjausta* sopivana. **Työyhteisön työnohjaus** auttaa työyhteisöä löytämään ratkaisuja sekä työtilanteiden, että keskinäisen vuorovaikutuksen tuomiin jännitteisiin. Tavoitteena on lisätä ryhmän jäsenten ymmärrystä itseään, työtään ja työyhteisöään kohtaan.

Vastaajista 42 % pitää *vertaistuen tarjoamiseen* painottuvaa työnohjausta sopivana, eli esimerkiksi ohjausta vaikeiden tilanteiden purkamisessa.

Vastaajista 37 % pitää *yksilötyönohjausta* sopivana. **Yksilöohjauksen** tarkoituksena on löytää ratkaisuja omaan työhön liittyviin haasteisiin ja ongelmiin, vahvistaa ammatti-identiteettiä, mahdollistaa ammatillinen kasvu työssä, sekä työuran taitekohdissa auttaa suuntaamaan ammatillista kehitystä haluttuun suuntaan.

Vastaajista 34 % pitää *ammatillisen kasvun ohjaukseen ja tukeen* painottuvaa työnohjausta sopivana.

Vastaajista 10 % pitää *esimiestaitoihin painottuvaa ohjausta* sopivana. **Johdon ja esimiesten työnohjauksen** tarkoituksena on tarkastella oman käytännön johtamistyöhön liittyvien asioiden lisäksi mm. käsitystä johtajuuteen, suhdetta esimiehenä toimimiseen, alaisiin, omiin esimiehiin ja kollegoihin sekä suhdetta organisaatioon ja sen tavoitteisiin.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna lastentarhanopettajat, erityislastentarhanopettajat, lastenhoitajat, avustajat ja johtohenkilöstö pitävät ryhmätyönohjausta parhaimpana työnohjauksen muotona. Perhepäivähoitajista suurin osa (77 %) kannattaa kuitenkin työssä jaksamiseen painottuvaa työnohjausta parhaimpana vaihtoehtona.

9. Yhteenveto

Koulutuskartoitus suunnattiin Pohjois-Kymenlaakson kuntien ja Mannerheimin lastensuojeluliiton Kouvolan paikallisyhdistyksen päivähoidon henkilöstölle. Sen tarkoituksena oli saada tietoa tutkimusalueen henkilöstön koulutustarpeista ja -toiveista. Kysely toteutettiin syksyllä 2005. Kyselyn vastausprosentti oli n. 70 % eli erittäin hyvä.

Vastaajien ikäjakauma vastaa kuntien naistyöntekijöiden ikäjakaumaa eli vastaajien suurin ikäluokka on 40–50 ikävuoden välillä. Kyselyyn vastanneista useimmilla on vakituinen työsuhte. Vastaajien työkokemus on vankkaa, sillä suurin osa eli yhteensä 68 % vastaajista on toiminut varhaiskasvatuksen tehtävissä 10-30 vuotta. Yli 30 vuotta työskennelleitäkin oli 6 %.

Lastenhoitajan virkanimikkeen tehtävissä suurimmalla osalla (71 %) vastaajista on lastenhoitajan/päivähoitajan tutkinto. Lähihoitajan tutkinto on noin viidenneksellä (21 %). Lastentarhanopettajista suurimmalla osalla (39 %) on muu sosiaali- ja terveystieteiden koulutus. Melkein yhtä suuri joukko (31 %) toimii lastentarhanopettajan tehtävissä 3-vuotisella lastentarhanopettajan koulutuksella. Kasvatustieteen kandidaatteja on 12 % lastentarhanopettajista. Perhepäivähoitajista vain 10 % oli perhepäivähoitajan ammattitutkinto.

Tutkimusalueen vastaajista reilu kymmenesosa opiskelee tällä hetkellä. Koulutustoiveita esitettiin kyselyssä paljon. Koulutuksen pituuden toivottiin pääosin olevan lyhyt eli parin tunnin koulutuksesta koko päivän kestävään koulutukseen. 42 % vastaajista on valmis tulemaan viikonloppukoulutukseen. Koulutustoiveista suurin osa kohdistui lapsen käyttäytymiseen ja lapsen toimintaan. Yli puolet vastaajista piti tarpeellisena koulutusta vanhempien kanssa käytävästä yhteistyöstä, erityiskasvatuksesta, lapsen tunteista ja temperamentista sekä työssä viihtymisen aiheista. Yli puolet vastaajista ei ole valmis maksamaan koulutuksesta. Vastaajista 37 % voi kuitenkin osallistua joiltakin osin kustannuksiin.

Kysyttäessä vastaajien valmiutta matkustaa koulutukseen toiselle paikkakunnalle, yhden päivän koulutuksen vuoksi haluttiin pysyä Pohjois-Kymenlaakson alueella. Myös Lappeenrantaan, Kotkaan ja Lahteen oltiin melko valmiita matkustamaan yhden päivän koulutukseen. Pitkäkestoisemmän koulutuksen toivottiin myös tapahtuvan lähialueella eli Kuntaseiskan alueella. Lappeenranta, Kotka ja Lahti olivat myös varteenotettavia koulutuspaikkakuntia pitkäkestoiseen koulutukseen.

Lisäksi kartoitettiin vastaajien työnohjauksen tarpeita ja toiveita. Vajaa viidennes vastaajista saa tällä hetkellä työnohjausta. Puolet vastaajista kokee tarvitsevansa työnohjausta. Kun kysyttiin millaista työnohjausta vastaajat haluavat, eniten toivottiin ryhmätyönohjausta. Yli puolet vastaajista piti myös yksilöohjausta tarpeellisena. Noin puolet vastaajista kaipasi työnohjausta työssä jaksamiseen. Vajaa puolet vastaajista piti sopivana työnohjausta työyhteisön toimivuuden tukemiseen tai vertaistuen tarjoamiseen.

Koulutuskysely tuo selkeästi esiin vastaajien tarpeet koulutuksen järjestämisen muotoihin, pituuteen ja sisältöihin. Sisällöt ovat hyvin linjassa Paapu-hankkeen tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi varhaisen havainnoinnin kehittyminen tarvitsee tuekseen vankkaa tietämystä lapsen käyttäytymisestä ja toiminnasta, mitkä ovat suosituimmat aiheet koulutustoiveissa. Myös tarve saada koulutusta yhteistyöstä vanhempien kanssa kertonee varhaiskasvatushenkilöstön valmiudesta muuttaa perinteisiä yhteistyötapojaan kasvatuskumppanuuden suuntaan.

Koulutuskartoitus

Varhaiskasvatushenkilöstölle suunnatun koulutuskartoituksen tarkoituksena on **selvittää koulutustarpeita**. Suunnitellaksemme mahdollisimman hyvää ja kohdennettua koulutusta, **tarvitsemme tiedot myös henkilöstön koulutustaustoista ja lisäkoulutuksesta**.

Koulutuskartoitus sekä koulutuksien järjestäminen **liittyy EPM-hankkeen, Paapu-hankkeen sekä Varhaiskasvatuksen osaamisklinikan** toimintaan. Hankkeet ovat osa Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socomin laaja-alaista kehittämistyötä. Sinulla on **mahdollisuus vaikuttaa** toimintaan mm. vastaamalla tähän kartoitukseen.

Tietoja käsitellään **luottamuksellisesti** ja kyselyyn vastanneiden nimiä ei käytetä missään ilman asianomaisen suostumusta. Nimeä kysytään sen vuoksi, että mahdollisesti jossain vaiheessa varhaiskasvatuksen henkilökunnasta kootaan asiantuntijarekisteri. Suostumus tähän kysytään tarvittaessa erikseen.

Koulutustarpeiden kartoittaminen on tärkeää myös, koska seuraavaan sosiaali- ja terveysministeriön tavoite- ja toimintaohjelmaan on tulossa suositus täydennyskoulutuksesta. Sosiaalialan täydennyskoulutus lakisääteistetään ja tämä toteutetaan asteittain. Laki tulee voimaan 1.8.2005.

Kiitos!!

Ystävällisin terveisin

Johanna Auranen
Varhaiskasvatuksen osaamisklinikka
johanna.auranen@socom.fi
puh. 040-8482919

Tiina Kirvesniemi
Paapu-hanke
tiina.kirvesniemi@socom.fi
puh.040-7582312

Marjo Jauhiainen
EPM-hanke
marjo.jauhiainen@socom.fi
puh. 040-7340816

TAUSTATIEDOT

1. Sukunimi, etunimi: _____

2. Sukupuoli: nainen   mies

3. Syntymävuosi: _____

4. Missä kunnassa työskentelet? _____

5. Työnantaja ja toimipiste: _____

6. Toiminimike / virkanimike: _____

7. Oletko? (ympyröi oikea vaihtoehto)

a) vakituisessa

b) määräaikaisessa työsuhteessa

8. Kuinka pitkä työkokemus sinulla on varhaiskasvatuksen tai alkuopetuksen tehtävistä kaiken kaikkiaan?

a) alle 10 vuotta

b) 10-19 vuotta

c) 20-29 vuotta

d) yli 30 vuotta

KÄÄNNÄ!

KOULUTUS

9. Koulutus: Tutkinnon nimi: _____
Tutkinnon kesto(v)/laajuus(ov): _____
Valmistumisvuosi: _____

Tutkinnon nimi: _____
Tutkinnon kesto(v)/laajuus(ov): _____
Valmistumisvuosi: _____

10. Mitä muita työhön liittyviä tai sen tekemiseen tukea antavia kursseja, koulutuksia tai opintokokonaisuuksia olet käynyt? Mainitse viisi (5) itsellesi tärkeintä!!

KOULUTUS/KURSSI/OPINTOKOKONAISUUS	LAAJUUS

11. Oletko toiminut kouluttajana tai luennoitsijana ja/tai voitko olla jatkossakin käytettävissä??

kyllä, voin toimia kouluttajana aihe
en halua kouluttaa

12. Opiskeletko tällä hetkellä? kyllä en

13. Jos opiskelet tällä hetkellä, niin mitä opiskelet?

KOULUTUS/KURSSI/OPINTOKOKONAISUUS/TUTKINTO	LAAJUUS

KOULUTUSTARVE

14. Minkälainen koulutus tukee parhaiten tämän hetkistä työtäsi? Ja mitä voisi olla koulutuksen aiheina tai teemoina? Valitse niin monta kuin haluat tai kirjoita vapaasti mitä toivot!

- Erityiskasvatus (erityislapset, erityisopetus, erityisongelmat...)
- Lasten käyttäytyminen (käytöshäiriöt...)
- Lasten kehitys (normaali kehitys, kehityshäiriöt, kehitysvammat...)
- Lapsen toiminta (leikki, liikunta, musiikki, kädentaidot...)
- Lasten sairaudet ja allergiat
- Lapsen tunteet ja temperamentti
- Työssä jaksaminen
- Johtaminen
- Verkostoyhteistyö
- Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö
- Vavu-koulutus
- Huolen puheeksiotto –koulutus

Muut teemat, mitkä?

KÄÄNNÄ!!

15. Minkä pituisesta koulutuksesta olet kiinnostunut? (voit merkitä rastilla vaikka kaikki vaihtoehdot)

parin tunnin luento	☐
päivän kestävä koulutus	☐
viikonloppukoulutus	☐
5-10 koulutuspäivää	☐
muutaman kuukauden kestävä koulutus työn ohessa	☐
puoli vuotta kestävä koulutus työn ohessa	☐
vielä laajempi koulutus	☐

16. Oletko valmis osallistumaan koulutukseen osittain tai kokonaan omalla kustannuksellasi?

voisin maksaa koko koulutuksen itse	☐
voisin maksaa osan koulutuksesta itse	☐
en ole valmis maksamaan koulutuksesta	☐

17. Mihin asti olet valmis matkustamaan...

	A	B
	☐	☐ Imatralle
A) yhden koulutusillan/koulutuspäivän vuoksi?	☐	☐ Lappeenrantaan
	☐	☐ Kouvolaan
	☐	☐ Kotka
B) pitkäkestoiseen monimuotokoulutukseen?	☐	☐ Savonlinnaan
	☐	☐ Joensuuhun
(voit merkitä rastilla useita vaihtoehtoja)	☐	☐ Jyväskylään
	☐	☐ Lahti
	☐	☐ Helsinkiin
	☐	☐ muu, mikä

_____

18. Saatko tällä hetkellä työnohjausta?

kyllä

en

19. Koetko tarvitsevasi työnohjausta?

kyllä

en

20. Millainen työnohjaus tuntuu itsellesi sopivilta? Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

Yksilötyönohjaus

Ryhmätyönohjaus

Työssä jaksamiseen painottuva ohjaus

Työyhteisön toimivuuteen painottuva ohjaus

Vertaistuen tarjoaminen

(esim. vaikeiden tilanteiden purkamista)

Esimiestaitoihin painottuva ohjaus

Ammatillisen kasvun ohjaus ja tuki

(oman persoonan vahuuksien löytämistä)

KIITOS AJASTASI JA VASTAUKSISTASI!